

Зміст

<i>Пролог</i>	9
<i>Розділ 1. Ураган Емі</i>	16
<i>Розділ 2. Дитя моє</i>	33
<i>Розділ 3. Тато поїхав — можна нам хом'ячка?</i>	50
<i>Розділ 4. Наша трійця</i>	64
<i>Розділ 5. Візьми коробку</i>	81
<i>Розділ 6. Frank</i>	97
<i>Розділ 7. Золотце заголовків</i>	114
<i>Розділ 8. Puttin' On The Ritz</i>	131
<i>Розділ 9. Під бабеттою</i>	146
<i>Розділ 10. Забери мене на місяць</i>	162
<i>Розділ 11. Два кроки вперед, один назад</i>	180
<i>Розділ 12. Можливо</i>	196
<i>Розділ 13. Острів серед сонця</i>	210
<i>Розділ 14. Знову випивка</i>	227
<i>Розділ 15. Ватажка зграї</i>	244
<i>Розділ 16. Перерва, щоб поплакати</i>	262
<i>Епілог. Життя після Емі</i>	279
<i>Інформація про Фонд Емі Вайнгауз</i>	297
<i>Подяки</i>	299
<i>Про авторку</i>	301

1 Ураган Емі

Гадаю, я одразу мала зрозуміти, що життя з Емі не буде спокійним плаванням. Я народила її 14 вересня 1983 року, коли мені було 27, у шпиталі «Чейз-фарм», що біля Енфілда на півночі Лондона, і вже тоді вона почала проявляти характер. Напередодні я приїхала до лікарні через перейми, але вони виявилися тренувальними, тож мене відправили додому. А вже наступного дня по обіді Емі вирішила, що вже готова, і вдруге за два дні її батько Мітчел мав п'ятнадцять хвилин везти мене до пологового відділення. О 22:25 Емі з'явилася на світ, хоча й на чотири дні пізніше запланованого терміну.

Небагато пам'ятаю про перші години, я була наче в тумані. Але пам'ятаю, як тримала Емі на руках, дивилася на її обличчя і думала: «Я народила ту саму дитину двічі!». Алекс народився майже чотири роки тому, й обидва мої малюки були надзвичайно подібні: м'яке каштанове волосся, мигдалеподібні очі — найкрасивіші діти, що я коли-небудь бачила. Знаю, так говорить кожна мама, але Алекс та Емі — дуже милі.

До другої вагітності я ставилася трохи спокійніше, відкинула всі тривоги новонародженої мами. Пам'ятаю, як непокоїлася, коли Алекс плакав. Пам'ятаю секундну паніку, коли він видавав невідомий мені звук. Я жила на адреналіні: завжди пильна, смертельно виснажена. З Емі я почувалася спокійнішою та впевненішою. Мені пощастило, що вагітність пройшла для мене майже непомітно. Можу

щиро сказати, що крім нетривалого періоду ранкової нудоти ці дев'ять місяців нічим не вирізнялися — хіба теплою радістю від того, що в мене буде ще одна дитина, хоча коли навколо бігає трирічка, особливо ніколи про це думати.

Поки в мене не з'явилися діти, я не думала, що стану доброю матір'ю. Підліткою я дуже цінувала свободу й мене завжди цікавило, як я даватиму собі раду, коли повинна буду дивитися за маленькою людиною. Тоді на мене тиснули, щоб я заспокоїлася й завела сім'ю. Всі мої друзі так робили. Ми з Мітчелом обоє з єврейських родин, де панує неписане правило: якщо ти одружуєшся, то маєш дати батькам онука чи онучку. Мені здавалося, я не надто добре вписуюся в таку традиційну роль, але досвід материнства докорінно мене змінив, як може тільки народження дитини. Коли я носила Алекса, то перестала сприймати його як *чиюсь* дитину, коли вперше відчула, як він буцає мій живіт: тоді він став *моєю* дитиною, і я полюбила його безумовно. Коли народилася Емі, про себе я називала їх просто «мої малюки».

Ми з Мітчелом планували другу дитину частково через те, що хотіли, щоб в Алекса був брат чи сестра, а частково — бо батьки Мітчела досі були живі. Ми хотіли, щоб Бен та його дружина Фанні, котрим уже було по вісімдесят, побачили нашу родину в повному складі. Бен тримав барбершоп на Комершал-стріт біля Вайтчапела, тож ми часто відвідували його в Іст-Енді і видиралися ненадійними сходами до їхньої квартири нагорі. Якої б статі не народилася дитина, вона муситиме плисти за течією, але чомусь — гадки не маю чому — я була переконана, що матиму ще одного хлопчика.

Наша двокімнатна квартира у Вінчмор-гіл на півночі Лондона, яку ми з Мітчелом купили, коли одружилися, стала затісною. В очікуванні Емі ми переїхали до будинку на три спальні на Осідж-лейн, приміській вулиці

в Саутгейті. Велика частина життя Мітчела пройшла неподалік, на головній вулиці Бремфорд-корту. Коли ми переїхали, я вмикала класичну музику на магнітофоні, ходила вітальною і розмовляла з Емі, тоді ще горбочком, що ріс щодня. «Ти таки хлопчик», — примовляла я, потираючи живіт. Алекс казав мені, коли я вклала його спати: «Мамусю, я вже не дочекаюся маленького братика». Для нас стать дитини не була важлива, головне, щоб вона була здорова і щаслива. Однак таємно від усіх я хотіла дівчинку. Емі була варта всіх місяців очікування і сподівань.

За кілька місяців до її народження я почала приймати пігулки з листям малини. Може, це лише бабусині казочки, але я чула, що щоденне їх вживання пришвидшить появу дитини та полегшить біль під час пологів. Я майже переконала себе, що цього разу народити буде не складніше, ніж пустити вітру. Видавала бажане за дійсне, так би мовити. Власне, під час чотиригодинних пологів більшість часу в палаті я провела навстоячки й стежила за годинником, поки час між переймами зменшувався, а перейми посилювалися. Врешті, я дотерпіла, поки не стало надто пізно для епідуральної анестезії, і коли мене повезли народжувати, надія лишалася лише на газ.

Ніколи не забуду, як акушерка похвалила те, яка я була спокійна і тиха під час фінальних стадій пологів. Я не могла стримати сміх, бо вона, очевидно, не помітила, як я кричала в маску щоразу, як її підносили мені до рота, коли я тужилася. «Це дівчинка!» Я почула її слова, коли Емі вагою 3200 грамів нарешті вискочила. Я рвучко сіла. «О чорт!» — крикнула я. Імовірно, це звучало цілком недоречно, але мій мозок мав швидко перелаштуватися. Дівчинка? Справді? Ого.

Зараз іноді думаю, що доля Емі була визначена наперед, що їй судилося бути зі мною так недовго. Але тоді я про це взагалі не думала. Вона була ідеальна, а мене

переповнювала потреба обіймати її та захищати. Зараз матерям дають прикласти дитину до грудей за мить після народження, але Емі одразу в мене забрали й повернули вже чистою, одягненою, на ліжечку. Той укол тимчасової розлуки повністю вибив мені землю з-під ніг. Я відчайдушно хотіла побачити її обличчя і доторкнутися до її крихітних пальчиків, і в перший вечір її життя я просто сиділа й тихенько за нею спостерігала. Вона була прекрасна. Відвести від неї очі було неможливо.

Народження дитини стало для мене унікальним досвідом. Будь-якій матері відома тривога, що приходить з народженням дитини. Ми переживаємо, що зробимо щось не так, але я переконала себе, що з дівчинкою я маю перевагу. Емі, благослови її Господь, з перших днів мала вдачу, але інтуїтивно я її розуміла, а коли вона підросла, я завжди відчувала з нею глибокий і міцний емоційний зв'язок. Я нетерпляче чекала на всі маленькі дівчачі ритуали: вдягати Емі, розчісувати її, говорити, обійматися. Хлопчиків люблять так само сильно, але ті чомусь легше відсторонюються.

Довелося відкинути ім'я Еймс, яке ми з Мітчелом уже обрали для сина, і з'явилася Емі. Існує єврейська традиція називати дитину на першу літеру імені померлого родича, якого любив. Мою бабусю Ханну також називали Енні, тож Емі назвали на її честь. А своє друге ім'я, Джейд, вона отримала на честь Джека, батька Мітчелового вітчима.

Алекс народився в лікарні «Юніверсіті-коледж», в галасливому центрі Лондона. Тоді молодих мам тримали в лікарні набагато довше, тож я мала чотири дні, щоб призвичаїтися його годувати й купати до того, як мене выпишуть. З вікна я бачила Лондонську телевежу, що височіла над місцем і, коли родичі не набивалися в палату, милуючись новоприбулим, дивилася на обрій і дрімала. З Емі я повернулася на Осідж-лейн уже за два дні. Проте в «Чейз-фарм» я почувала стільки ж гарних побажань.

Ми з Мітчелом обоє з великих родин, які оселилися в Іст-Енді Лондона ще в 1920-х, тож незалежно від приводу — народження чи бар-міцви — збиралася вся ватага. Мій батько Едді, брат Браян і сестра Дебра йшли одне за одним разом з бабусяю і дідусем Мітчела, його мамою Синтією та вітчимою Ларрі. Наші дядьки, тітки, двоюрідні брати, племінниці, племінники й друзі теж приходили — навіть мій нинішній чоловік Річард, одружений з моєю тодішньою найкращою подругою Стефані. Де б не опинялася наша родина, навколо буяло життя й лунав сміх. Пам'ятаю, Мітчел вихвалявся Емі всім, чию увагу міг привернути. Він підіймав її над головою і крутив у повітрі.

Мітчел обожнявав немовлят, він безмежно любить і пишається Алексом і Емі, але від початку йому було важко змиритися з батьківською рутинною. Коли в нас був тільки Алекс, я помітила, як щоденний догляд за ним переважно ліг на мої плечі; з народженням Емі це не змінилося. Тоді мої дні нагадували нескінченний цикл прання брудних підгузків, безладного годування і завжди невиспаних ночей, але я однаково робила своє.

Від природи я спокійна. Маю внутрішню рішучість, яку, здається, успадкувала, але будь-хто з моїх знайомих скаже, що зі мною неможливо сперечатися. Можливо, на свою біду, я приймала все як є, поки діти були малі, й часто мовчала, щоб уникнути сварок і суперечок. Це була і досі є моя найбільша вада. Але тоді ми завжди були лише за крок від конфлікту.

Наступного дня після народження Емі Мітчел прийшов до полового відділення у звичному модному костюмі, але видавався неуважним. Закривши голову руками він оголосив: «Дженіз, я маю тобі дещо сказати». Я підняла брови. Мені одразу стало зрозуміло, що після такого початку нема чого чекати гарних новин. Він зізнався, що кілька днів тому втратив роботу. Не зовсім те, що я хотіла почути.

Ми щойно переїхали. Видатки на іпотеку зросли, а в мене на руках новонароджена дитина. Але я знала Мітчела з чотирнадцяти років і на власній шкурі відчула: жодна його витівка мене вже не здивує.

Я була в захваті від Мітчела — справжній авантюрист. Він завжди знаходив пригоди на наші голови, і в перші роки шлюбу ми славно повеселилися. Того дня в пологовому відділенні частина мене знала, що він доволі швидко оговтається; але однаково то були негожі час і місце для таких новин. Мені стало набагато легше, коли мама Мітчела приїхала до лікарні й забрала нас з Емі до відносної тиші Осідж-лейн, де мені було безпечно й зручно. Навіть зараз наш колишній будинок пробуджує найтепліші спогади про сім'ю.

Саме там за перші місяці життя Емі виросла яскравою і допитливою малечею. Ночами вона часто плакала й навіть не думала спати, коли я вже встигла повірити, що заколисала її. В кімнаті Емі ми поклеїли яскраво-жовті шпалери з білими хмарками, а я провела багато годин у кріслі зі схожим орнаментом, годуючи її. Кольори в кімнаті пасували до її характеру — галаслива й достобіса весела, — і вже незабаром Емі тупцяла (пам'ятаю, як мене тішило спостерігати за першими кроками моєї крихітки). Було звично бачити, як вона вправляється в перевертах або зігнулася й опустила свою кучеряву гриву на килим і виставила попу до неба, намагаючись стати на голову. Вони з Алексом любили грати в піжмурки у плетеному кошику для прання в нашій спальні. Мене так захоплювало споглядання їхніх голів над плетеним краєм кошика, що я їх сфотографувала й поставила обрамлені знімки з кожного боку книжкової полиці, Алекса й Емі окремо.

Незабаром після народження Емі Мітчел привів до лікарні Алекса познайомитися. Алекс сів на крісло біля ліжка й нервово усміхався, коли Мітчел передав йому сестру.

Моє серце ледь не розтануло, поки я спостерігала за їхнім знайомством. Одягнена в білий комбінезончик і загорнута в ковдру, Емі здавалася непідйомною на фоні його дитячої статури. Він узяв її на руки, але було видно, що дуже боїться, що їй голова закинеться назад чи вона впаде. Він казав, що вона тхне, — але це був молочний запах немовлят. Він насупився, бо зненацька опинився під владою червонощокої самозванки, яка щосили намагалася подолати звуковий бар'єр. Ще й дівчинка!

Але все змінилося, коли Емі приїхала додому, а Алекс впорався з розчаруванням через те, що має сестру, а не брата. Він забирався до Емі в ліжечко, міцно обіймав її і відмовлявся відпускати. Скоро вони стали нерозлучні, хоча за кілька років Алекс зрозумів, що наявність молодшої сестри може дратувати: «Вона як скалка в дупі». Якщо Алекс ходив на танці, Емі теж треба було на танці. Якщо Алекс з кимось подружився, вона теж хотіла. Перше чітке слово Емі було «Алекс». Вона хотіла бути як він, і скрізь ходила за ним тінню, але також дуже любила суперництво і ніколи не давала йому надто довго бути в центрі уваги.

Багато років по тому Алекс готувався до бар-міцви, і я записала, як він розучував свій уривок юдейської Біблії, Тори, який йому доведеться читати урочистого дня. Не дивно, що на ту ж касету потрапила восьмирічна Емі з репетицією уявної промови. Якщо Алексу було необхідно виголошити промову, можна закластися, що Емі не відставатиме, хоча їй і не було до чого готуватися. В мене досі є та касета. Окрім відео з днів народження Емі, це єдиний запис її дитячого голосу, що в мене лишився.

Навіть тоді Емі зрідка затихала надовго. Переважно ми її спочатку чули, а тоді вже бачили. Вона не приходила до когось додому, вона завалювалася. Я часто водила її до Річарда, щоб вона погуляла з його сином Майклом, який народився через чотири місяці після неї, і саме там їй дали

перше прізвисько — Ураган Емі. Щойно відкривалися двері, вона, як торнадо, вривалася досередини й носилася з кімнати до кімнати, метушилася, метушилася, метушилася, сповнена енергії — її неможливо було ігнорувати.

Я й сама тоді була сповнена сил. Я працювала аж до самого народження що Алекса, що Емі. Мені подобалося працювати й заробляти гроші — увесь час з шістнадцяти років, — але й бути мамою теж. Мене зачудовував піднесений настрій моєї крихітки, я любила допомагати обом дітям розбиратися в житті. Однак ретроспективно я розумію, що поставила собі неможливе завдання бути ідеальною мамою, не маючи стосунків із власною — і якби я хотіла змінити щось одне, коли в мене з'явилися діти, я змінила б саме це.

Бабуся, Дебора, єврейка-іммігрантка зі Східної Європи, покинула чоловіка й приїхала до Лондона з Ньюкасла без жодного пенні, зате з трьома доньками. Моя мати, Естер Річман, була наймолодшою, і хоча я народилася у Брукліні, ми повернулися до Гекні в Іст-Енді, коли мені було всього вісімнадцять місяців. Минали роки, ми прямували типовим шляхом єврейських родин з міського житла в Іст-Енді до Сток-Ньюїнгтону, а тоді ми з Мітчелом одружилися й оселилися в Саутгейті. Ми аж ніяк не були багаті. Поколіннями жінки мали однаковісінькі риси — ми жартували, що такі бідні, що могли собі дозволити всього одне обличчя. Але я не пам'ятаю жодного разу, щоб ми не мали що їсти.

Тато Едді працював кравцем жіночого одягу і був найстабільнішою фігурою в моєму житті. Хоча він і ріс з двома братами в єврейському сиротинці Норвуда після смерті їхнього батька, він був спокійним, ласкавим і добрим. Всі обожнювали Едді. Однак йому дісталось важке життя. Він не лише прожив підлітковий вік у закладі, а ще й страждав від страшних антисемітських знущань, коли служив

у війську. Тож перед нашою появою він відкинув своє прізвище Штайнберг і змінив його на Сітон. Виявилося, що Сітон — це маленьке приморське містечко на східному узбережжі Девону, де Едді бував ще малим і яке асоціювалося в нього з приємними спогадами.

Попри всі випробування він, здавалося, лише сумирно продовжував працювати. Коли батько помер через пів року після Емі, кузен Мартін нагадав, що ми називали тата «тітонька Едді», бо він наче поєднував турботу і тітки, і дядька. Наприкінці життя він об'єднував навколо себе родину. Ніколи не забуду стіну його будинку, яку він називав «залом слави». Там висіли фото його батьків і братів, дітей і онуків, і щоразу як у сім'ї з'являвся хтось новий, він знаходив місце для ще одного фото. «Я не маю улюбленців, — з любов'ю говорив він. — Ненавиджу всіх вас однаково».

Тож саме батько був джерелом стабільності в нашому житті. Моя мама Естер, навпаки, ніяк не могла заспокоїтися. Вона не знала спочинку й легко дратувалася, завжди гналася за новим потенційним успіхом. Саме тому мої батьки провели в Нью-Йорку вісім років. Вона почула, що ми маємо там родичів і мріяла заробити силу-силенну грошей; але її чекало величезне розчарування. Тато влаштувався на роботу, оплачувану гірше, ніж розраховувала мама, і невдовзі ми мусили повернутися.

Тато Естер несподівано помер, коли їй було тринадцять років, і я гадаю, ця травма сильно на неї вплинула. Навіть маючи власних дітей, вона так і не подорослішала, тож ми з Браяном, моїм старшим братом, мусили виховувати Дібру, яка була на сім років молодша за мене.

Мама покинула тата заради іншого напередодні мого весілля. Мені був двадцять один рік, я пашіла молодістю й несла букет, одягнена у прекрасну білу мереживну сукню, орендовану у весільному магазині Лознера, але мами не було під хупою, весільним навісом, вона не видавала

мене заміж. Тоді я навіть зраділа: якщо вона не прийшла, то не зможе зіпсувати мені важливий день. Мама мала кепську звичку привертати до себе загальну увагу. Але в глибині душі я хотіла мати маму, з якою в нас були б теплі стосунки. Того дня я спостерігала, як мужньо тато витримав її вибрик, і моє серце краялося, як ніколи. Уже з власними дітьми я багато в чому свідомо намагалася бути такою мамою, якої в мене не було, і вклала багато зусиль у любов до Алекса й Емі: була до них якомога уважнішою, коли ми були разом, і заохочувала розвиток.

Поки я намагалася якось організувати нас удома, буде справедливо сказати, що родина Мітчела пробачила б Емі навіть убивство. На відміну від моєї родини, Вайнгаузи почувалися набагато вільніше за мене, були шумні й точно не нудні. Я раптово опинилася в цій родині, але вони одразу мені сподобались: їхня відкритість підживлювала мою бунтарську жилку. Алекс і Емі — єдині діти й у родині Мітчела, а на правах найменшої Емі отримувала тонну уваги від його мами Синтії та її близнючки Лорни, так що її нахабство толерували й навіть заохочували, а на деякі проступки милостиво заплющували очі.

Якщо Синтія вважала когось членом родини, це було назавжди. Однак їй знадобилося трохи часу, щоб звикнути до мене. Ще підлітками нас з Мітчелом познайомив мій кузен Мартін, але стосунки розпочалися 1974 року, коли ми зустрілися на вечірці. Мітчел прокрокував до мене через натовп і запросив на танець. Так кумедно: я усвідомлювала, що якщо погоджуся, ми будемо разом, а якщо відмовлюся, то нічого ніколи не буде. Я погодилася, і з того моменту нас вважали парою. Звісно, парою ми були дивною. Мені дев'ятнадцять, а йому на чотири роки більше. Мої легкі квіткові сукні й синя шапочка зовсім не пасували до Мітчелових бездоганних костюмів. Попри це, ми зустрічалися. Хоча я не пам'ятаю, щоб розповідала про це багатьом

друзям. Мітч мав репутацію хулігана, і я була впевнена, що вони спитають: «Ти з дуба впала?». Тож на початку я мовчала.

Спершу Синтія віталася зі мною «Привіт, Шерон» — так звали попередню дівчину Мітча. «Мамо, її звуть Дженіз», — виправляв він її крізь зуби. «Вибач, люба», — відказувала вона. Але невдовзі ми з Синтією зблизилися й підтримували наш зв'язок. Я ласкаво називала її Синті, й, хоча вона й була головою дикішої і хаотичнішої за Сітонів родини, вона стала мені опорою і давала практичну й побутову підтримку ще багато років. Власне, вона була мені як друга мама.

Синтія від природи була сильною і дивовижною, і часто вдягалася в яскравий квітчастий одяг з червоними принтами, носила синьо-зелені тіні й такої ж палітри нігті. Колись вона зустрічалася з легендою Джазу Ронні Скоттом, ще до того, як вийшла за Мітчелового батька Алека. Вона любила музику й розваги, її цікавив спіритуалізм і езотерика. Змалечку Емі хотіла бути як бабуся, яка, певно, завжди видавалася їй захопливою і неймовірною.

Проте якщо Емі когось і боялася, то саме Синтію. Їй не заперечували. Якщо вона сказала щось зробити, це робили. Якщо вона щось не схвалювала, ти це знала. Алекс пригадує її бройгус (образу) на нього через те, що він забув привітатися, коли прийшов до неї. Йому було вісім. Це було ненавмисно, лише недбалість, але Синтія сприйняла це особисто. Навіть зараз я це пишу й уявляю, як вона вичитує Емі: «Бачиш, Емі, я казала, що так станеться!». Я чую гарчання в її голосі.

Я завжди наголошуватиму, що коли ми з Мітчелом розлучилися, скінчився наш шлюб, але не мої стосунки з його родиною. Я щиро любила Синтію, і протягом кількох важких місяців 2006 року перед її смертю від раку легень щодня приходила до неї поговорити чи потримати за руку. Ми

досі близькі з Мелоді, сестрою Мітчела. Вайнгаузи — любляча і щедра родина: щойно я доєдналася до них, зрозуміла, що це назавжди, хай би що сталося.

З раннього віку Емі притягувала нещасні випадки, і не було речі, яку вона не намагалася б проковтнути, щойно їй виповнився рік. Я маю її портрет, коли їй було два роки, художник зобразив типовий її стан — з пальцями в роті. Але вона ніколи не зупинялася на пальцях. Якось вона сиділа в ходунках і гралася з іграшкою, з якої зняла целофанову обгортку. Щойно я відвернулася, та опинилася у неї в роті, і вже за секунду Емі забилася в конвульсіях. Мое серце аж підстрибнуло, і я запхала пальця їй у горлянку. На щастя, я витягла обгортку вчасно. Відвернула катастрофу — але ненадовго.

Емі й Алекс дружили з Лорен і Адамом Герродами, що жили неподалік. Коли Емі вчилася в першому класі, вони постійно грали разом то в нас, то в них. Якось я пішла забирати Емі й балакала у вітальні, коли раптом вона увірвалася в будинок через задні двері, тримаючи долоню біля рота. «Мамо, мамо! — кричала Емі. — Я думала, що з'їла гриб, але Лорен каже, що це поганка!» В паніці я почала дзвонити всім, хто міг хоч щось порадити. Врешті я запхала Емі в машину і помчала до лікарні «Чейз-фарм», де гарячково пояснила, що моя донька з'їла поганку, яку зірвала в сусідському саду. Тому їй промили шлунок і дали протиблювотне. Лікарі запевнили, що з нею все буде гаразд, але її однаково лишили на ніч, щоб про всяк випадок поспостерігати за станом. Всю добу я не знаходила собі місця.

Можна подумати, Емі це чогось навчило, але це неправда. Ми мали ще одне прізвисько для неї — Надж, слово з їдишу, яке означає, що вона постійно намагалася посунути рамки прийнятнього. Вона наче чекала, щоб їй заборонили щось робити, й радо продовжувала.